

A feladatok Gárdonyi Géza *Egri csillagok* című művéhez kapcsolódnak. A feladatok megoldásához használjátok a 6.-os irodalom tankönyvet és az internetet.

1. feladat

Döntsétek el az alábbi állításokról, hogy igazak (I) vagy hamisak (H)! (10 pont)

1.Az Egri csillagok műfaja történelmi regény.	I
2.A regény cselekménye a 15. században játszódik.	H
3.A Gárdonyi Géza a mű írásakor több helyszínen is megfordult a regény helyszíneinek közül.	I
4.A történet 1541-ben kezdődik.	H
5.A történet egyik szereplője, Török Bálint létező személy volt.	I
6.A regény cselekménye egy szálon fut.	H
7.A történelmi regényekben csak valóságos történelmi személyek és események szerepelhetnek.	H
8.Gárdonyi 10 éven keresztül végzett kutatást a regény megírásához.	H
9.1905-ben jelent meg először az Egri csillagok című regény.	H
10. Kortársai Gárdonyit egri vándornak hívták.	H

2. feladat

Fejtsétek meg a regényhez kapcsolódó keresztrejtvényt! (15 pont)

A rejtvény megoldásában Gárdonyi Géza egyik regényének címét találjátok.

- 1.Az író születési neve.
- 2.Lovas katona elnevezése a török seregben.
- 3.Az egri vár kapitánya 1552-ben.
- 4.Így nevezték a szultán palotáját.
- 5.Gárdonyi Géza egyik foglalkozása.
- 6.Bornemissza Gergely pártfogója a műben.
- 7.Varázserejű tárgy, ami tulajdonosát megvédi a rossztól.
8. Ezen a bástyán található Gárdonyi Géza sírja.
- 9.A félszemű dervis a regényben.
- 10.A regény egyik gyermek szereplője.
- 11.Ő készítette el a regény filmváltozatát 1968-ban.

						Z	I	E	G	L	E	R	G	É	Z	A
							S	Z	P	Á	H	I				
D	O	B	Ó	I	S	T	V	Á	N							
				S	Z	E	R	Á	J							
				T	A	N	Í	T	Ó							
				T	Ö	R	Ö	K	B	Á	L	I	N	T		
						A	M	U	L	E	T	T				
				B	E	B	E	K								
						J	U	M	U	R	D	Z	S	Á	K	
		V	I	C	U	S	K	A								
V	Á	R	K	O	N	Y	I	Z	O	L	T	Á	N			

3. feladat

Mi történt az egri hősökkel az ostrom után?

Bornemissza Gergely a valóságban létező, történelmi személy volt. Ismertessétek 10 mondatban, hogyan alakult Bornemissza Gergely sorsa az ostrom után! (10 p.)

A vár sikeres védelmét követően Bornemissza több királyi adományban részesült Abaúj és Sáros megyékben, illetve Eger környékén. 1553. március 11-én Bornemissza Gergely átvette az egri vár és a püspöki javadalmak kezelését. A vár újjáépítése során ő tervezte és építette a Gergely-bástyát. Az 1554-es év azonban véget vetett sikeres pályafutásának. 1554 novemberében a füleki basa adóztató katonái ellen indult, de Keresztesnél, Csincse határában csatát veszített, és az oszmánok elfogták. Bornemissza előbb a budai pasa tömlöcében raboskodott. Majd megpróbálták kiváltani egy gazdag török fogollyal, de az alkudozások nem jártak sikerrel. 1554 novemberében elindították a foglyot Konstantinápolyba, ahol a híres Héttoronyban raboskodott. Felesége 1555 januárjában levélben kérte Nádasdy Tamás nádort, járjon közbe szabadulása érdekében. A közbenjárás sikertelen volt: Ahmed pasa, Eger várának sikertelen ostromlója 1555 szeptemberében kivégeztette Bornemissza Gergelyt.

4. Szövegértési feladat

Olvassátok el az alábbi szöveget, majd válaszoljatok a kérdésekre! (25 pont)

AHOL A HŐSÖK MEGÁLLÍTOTTÁK A HÓDITÓKAT - AZ EGRI VÁR RÖVID TÖRTÉNETE

A vár története

Eger történelmi múltú városát a hasonló nevű patak két oldalán találhatjuk a Bükk déli lábainál. Szent István király itt alapította meg az első püspökségek egyikét, az Egri főegyházmegyét, melynek területe egészen a Kárpátok gerincéig húzódott. Az 1970-es, majd az 1990-es évek ásatásai tárták fel a 11. századi, román stílusú rotunda maradványait (makettje a vártörténeti kiállításon látható). Falait sárba rakott kőből építették. A templom keleti végét kis, patkó alakú szentély zárta le. A csaknem pontosan a körépitmény közepén talált, kőből épített, kőfejtámaszos sírhelyen feltehetően az első püspökök egyikét temették el. A körtemplom melletti temető sírjaiból előkerült gazdag leletanyagból (zománcterakásos függők stb.) nyugati hittérítők letelepedésére következtek. A rotundához nyugat felől egy hosszú építmény csatlakozott: vélhetőleg ez volt az első püspöki palota.

Az egri Várhegyen a 13. században csak egy kisebb erőd volt, a magas kőfalakat az országos újjáépítés részeként, az egri püspök parancsára emelték. A Szent János evangélista tiszteletére szentelt, háromhajós, román stílusú székesegyházat föltehetően Szent László király idején, a 11. század végén emelték. A székesegyházról a 14. századi krónikákban a várat is Szent János evangélista várának nevezték.

A kőfalak anyaga az egri borvidék fő talajképző anyagának tekintett riolittufa, ami könnyen faragható, de könnyű, meglehetősen puha és nagyon kevésbé fagyálló. Ezért a nagyobb hidegek utáni oladások idején egyes falszakaszok rendre leomlottak, a vár rendszeres karbantartást igényelt. A tűzéség megjelenésével a klasszikus lovagvár jellegű (magas, vékony falakkal épített) egri erődítés több szempontból is kritikusan elavult. A fő probléma az volt, hogy a Várhegy melletti, annál magasabb Almagyar dombról át lehetett lőni a falak fölött. Ezért (először a Felvidéket uraló cseh husziták elleni védekezésül) a domb jelentős részét elkerítették.

A hódító Oszmán Birodalommal szemben kialakított végvárrendszer fontos tagjának számító várat a 16. század első felében külső és belső részre osztották, a védműveket Alessandro Vedani tervei alapján korszerűsítették. Eger élére 1548-ban nevezték ki Dobó Istvánt várkapitánynak. Dobó elsődleges feladatának tartotta, hogy a várható török támadás ellen minél jobban megerősítse a végvárat. Ehhez növelte mind a helyőrség, mind a hadieszközök számát. A hadjáratot Kara Ahmed vezír, Szokoli Mehmed ruméliai és Hadim Ali budai beglerbég irányította. Egyesített hadaik 1552 szeptemberében vették ostrom alá az egri végvárat, de a védők visszaverték próbálkozásaikat.

Mire az ostromlók elvonultak a vár alól, a falak többsége súlyosan károsodott. Az évtizedekig tartó újjáépítés közben (Ottavio Baldigara, Bornemissza Gergely és Christoporus Stella tervei alapján) jelentősen korszerűsítették is a védműveket, a helyőrség létszámát hétezer főre emelték. Intézményesítették a várban működő lőpormalom alapanyag-ellátását (az évi 500 tallér értékű salétromot évi adójának fejében Debrecen szállította). Német (osztrák) tüzérek alkalmaztak (békeidőben 8–10 tüzestert fejenként 2-3 segéddel). Mindezek dacára 1596-ban a több nemzetiségű helyőrség rövid viadal után III. Mehmed szultán kezére adta a várat.

A hódoltság 91 esztendeje alatt a törökök nemcsak fenntartották, de bővítették is az erődrendszert. A várat a Habsburgok 1687-ben vették vissza, miután kiéheztették a védőket. 1701-ben a császári haditanács felrobbantatta a feleslegessé vált külső vár védőműveit, így a kuruc szabadságharcban csak a belső vár kapott kisebb szerepet.

A régi dicsőség színtere ezután lassan hanyatlásnak indult, köveit szekérszámra hordták el a városba építkezésekhez. A régészeti kutatómunka és helyreállítás csak 1862-ben kezdődött el.

1. Mit találtak a régészek a rotunda közepén? (2 pont)

- Kőből épített, kőfejtámaszos sírhelyen az első püspökök egyikét temették el.

2. Miért nevezték a várat Szent János evangélista várának a 14. században? (2 pont)

- Az Egerben található Szent János evangélistáról elnevezett székesegyház után kapta a vár a nevét.

3. Milyen anyagból építették a vár falait? Milyen előnyökkel és hátrányokkal járt ennek az építőanyagnak a használata? (5 pont)

- A vár riolittufából épült.

- Az építőanyag előnyei: könnyen faragható.

- Az építőanyag hátrányai: könnyű, puha és nagyon kevésbé fagyálló.

Vagy elfogadható a következő mondat: „A kőfalak anyaga az egri borvidék fő talajképző anyagának tekintett riolittufa, ami könnyen faragható, de könnyű, meglehetősen puha és nagyon kevésbé fagyálló.” Valamint: „Ezért a nagyobb hidegek utáni olvadások idején egyes falszakaszok rendre leomlottak, a vár rendszeres karbantartást igényelt.”

4.Miért kellett elkeríteni az Almagyar nevezetű domb egy részét? (2 pont)

- A Várhegy melletti, annál magasabb Almagyar dombról át lehetett lőni a falak fölé.

5.Hogyan hívták a török hadvezéreket, akik 1552-ben támadást indítottak a vár ellen? (3 pont)

- Kara Ahmed vezír,
- Szokoli Mehmed ruméliai beglerbég
- Hadim Ali budai beglerbég

6.Milyen katonai fejlesztéseket hajtottak végre az ostrom után a várban? (4 pont)

- korszerűsítették a védműveket
- a helyőrség létszámát 7 ezer főre emelték
- intézményesítették a várban működő lőpormalom alapanyag-ellátását
- német (osztrák) tüzérek alkalmaztak

7.Mikor került török kézre az egri vár? (1 pont)

- 1596-ban

8.Milyen sors várt a várra 1687 után? (3 pont)

- A várat a Habsburgok 1687-ben vették vissza, miután kiéheztették a védőket./ 1701-ben a császári haditanács felrobbantatta a feleslegessé vált külső vár védműveit. /A régi dicsőség színtere ezután lassan hanyatlásnak indult, köveit szekérszámra hordták el /A régészeti kutatómunka és helyreállítás csak 1862-ben kezdődött el.

Az előbbiekből 3 válaszelem.

9.Kiknek a tervei alapján korszerűsítették a várat az 1552-es ostrom után? (3 pont)

- Ottavio Baldigara,
- Bornemissza Gergely
- Christoporus Stella

5. feladat

Készítsetek illusztrációt a regény egy, szabadon választott jelenetéhez! Alkotásotok A/4-es méretben készüljön, és bármilyen technikát használhattok hozzá! (10 pont)

Az értékelés szempontjai (2-2 pont):

- Feladat megértése – a szándék nyilvánvalósága
- Kreativitás – a választott művészi kifejezőmód eredetisége
- Technikai készség – vizuális kifejezőeszközök alkalmazása
- Történelmi hitelesség – a korszak felismerhetősége
- Választott téma – mennyiben ismerhető fel az Egri csillagok egyik jelenete?